

intervjuet

Torill Skuseth (tekst)
torill.skuseth@r-b.no

Svein Frisvoll, forskningsleder ved Norsk senter for bygdeforskning, tror kommunereformen ender med en håndfull sammenslåinger. Han mener to kommunesyn har krasjet.

Kommune-krasjet

Bygd og by: Det er to ytterpunkter i synet på kommunen som møtes i kommunereformen, mener Svein Frisvoll. Forskningslederen ved Norsk senter for bygdeforskning egen hjemkommune Nesset. Han tror direktivet ovenfra har virket mot sin hensikt.

– Du er forskningsleder ved Norsk senter for bygdeforskning, som forsker på kommunal- og regionalutvikling, samhandling mellom bygder og byer, sentrum og periferi. En kommunereform må være spennende for dere?

– Ja, den er spennende for oss som lever av å forske. Særlig for oss som forsker på sammenhengen mellom by og bygd – mellom distrikt og sentrum. Så vi følger med på den. Og vi har to utredningsprosjekt i forhold til kommunereformen; et der vi ser på øykommuner uten fastlandsforbindelse og ett opp mot kommuner som er ufrivillig små.

– Følger du spesielt med på det som skjer i heimkommunen din Nesset?

–Jeg følger med, ja. Både gjennom lokalmedia og på sosiale medier. For oss som har faglig interesse for det som skjer er det alltid nyttig når det skjer noe i kommuner en kjenner på en litt annen måte enn gjennom statistikk. I Nesset har jeg en erfaringsbakgrunn gjennom å ha vokst opp i kommunen.

– Du har også gjort egen forskning på Nesset kommune...

– Forskingen på Nesset er ikke avsluttet. Den skal inn som et kapittel i en bok om lokalsamfunn som kommer til høsten. Men forskningen går ikke direkte på dette med kommunesammenslåing, så jeg gir ingen anbefalinger i noen retning. Den diskusjonen vil jeg ikke blande meg inn i.

– Det har vært mye snakk om byfrykt – er det utstrakt frykt for byen i Bygde-Norge?

– Jeg ville nok ikke formulert det slik. Men med en gang man snakker om bykommuner, så aktiviserer man sentrum-periferi-begrepet. Om man skal være landkommune eller bykommune. Og om man skal ha råderett over det man oppfatter som egne ressurser. Demokratiet er jo kjøttvekt. Ved å bli en del av en større kommune får man mindre innflytelse. Og langt færre ombudsmenn som kan tale lokalsamfunnets sak. I dag har man desentraliserte rådhus, og i de fleste lokalsamfunn har man gode

muligheter til å påvirke og tale sin sak. Det er denne maktbalansen som blir endra i kommunesammenslåinger. Ikke minst vil dette være sentralt når en mindre kommune slås sammen med en by. For eksempel Nesset med Molde. Så ikke byfrykt - men en rasjonell bekymring på mindre påvirkningsmulighet.

– Folkeavstemningene viser at mange vil ha det som i dag – er du overrasket?

– Nei. Folk er jo ikke dumme. Det pågår nå en kamp om hva kommunen skal være. En kamp mellom de to hovedposisjonene. Den ene som ser kommunen som fellesskap – en felles arena for å forvalte et felles tjenestetilbud. Der nærhet er det store kvalitetskriteriet. Nærhet til beslutningene og til forvaltningen av tjenestetilbudet. Og den andre posisjonen som er direktoratskommunen – der kommunen er statens instrument for slutføring av velferdsstaten - en utøver og forvalter av velferdsstatens tjenesteproduksjon. Da er man en god kommune hvis man produserer effektive tjenester som er likeverdige for alle –

uavhengig av hvor man bor i Norge. Dette er de to ytterpunktene som møtes i denne reformen. Byråkratene og de ansvarlige på statlig nivå drar i retning av byråratkommuner, mens kommunenes fokus er noe annet – at det lokale skal bestemte.

– Hva tror du vil komme ut av kommunereformen?

– Jeg tror vi vil få en håndfull sammenslåinger. Mye koker ned til hva Stortinget gjør. Og de styrende partiene har i sine mandat at de skal kunne bruke tvang kun der en kommune blokkerer for andre som vil slå seg sammen. Så er det jo stortingsvalg i 2017, og tvangssammenslåing av kommuner er ikke akkurat noe populært standpunkt å profilere seg på.

– Kan man gjøre det på andre måter?

– Det er jo et spørsmål hva som vil skje med det interkommunale samarbeidet, for eksempel. For dette er ikke nødvendigvis et så stort problem som noen vil ha det til. Det ligger et handlingsrom i kommuneloven or å organsiere dette

er opprinnelig fra Eresfjord og følger godt med på prosessene rundt kommunereformen – også i sin
FOTO: INGA BERNTSEN RUDI

arbeidet slik at politikerne får bedre styring. Forskning vi gjorde i 2004 viste at interkommunale samarbeid er – sammen med infrastruktur – en nøkkel hvis man vil få kommuner til å vokse naturlig sammen. Det vil sjølsagt ta tid, men man vil få følelsen av å være i egen båt. Problemet når det kommer direktiv ovenfra er at det virker mot sin hensikt. Da får vi dette krasjet mellom direktoratskommunen og lokaldemokratikommunen. Når man gjør slike prosesser før terrenget er modent så risikerer man å rive opp ting som setter en flere år tilbake i tid i forhold til å vokse sammen. Det vi også risikerer nå er at sammenslåingene kan bli litt vilkårlig. Man går dit man fikk ja. Ikke nødvendigvis dit hvor man burde gå i forhold til naturlige interaksjoner.

– Er du enig med dem som sier prosessen har gått for fort?

– Åpenbart. Hvis målet var at man skulle lykkes med kommunesammenslåinger.

– Er det forskjell på bygde- og byidentitet?

– Nei, identitet er like viktig overalt. Men også vanskelig fordi det er formbart og kontekstavhengig. Et menneske er ikke bare en ting. Jeg har

bodd i Trondheim i mange år. Men de gangene jeg er på Lerkendal er jeg fortsatt veldig romsdaling. Identiteten blir aktivisert av sak og situasjon. Hvis man opplever at man har noe å tape eller vinne, så mobiliseres det.

– Tar det lang tid å skape identitet i en ny kommune – og hvordan kan man gjøre det?

– Det tar nok betydelig lang tid. Avtrykket av den gamle kommunen kan henge igjen lenge. Hvis en liten kommune går inn i en stor så er det noen overordnede grep man bør ta. Den store må vise raushet og skape trygghet for at man ikke mister tilbudene sine. Og det må være troverdig også utover inneværende kommunestyreperiode. Hvis det er to små som slår seg sammen, så må man ta aktive grep for å skape et felles vi.

Svein Frisvoll

- 38 år
- Født og oppvokst i Eresfjord i Neset kommune
- Forskningsleder ved Norsk senter for bygdeforskning i Trondheim – som blant annet forsker på samhandling mellom by-bygd og sentrum-periferi.

anbefalt

Steinar Andreas Rinde er kulturskolelærer og styreleder i Romsdalsorkesteret.

Bok

– Røtter av Alex Haley. Eg vart heilt oppslukt av denne boka når eg las ho. Klassikar om slavehandelen mellom Afrika og Amerika og slavene sine levkår i det tidlege USA og fram mot vår tid.

Film

– De andres liv. Eg hadde sannsynlegvis ikkje fått med meg denne filmen om det ikkje hadde vore for at kona hadde fått den anbefalt. Sterk tysk film om ein stasiagent i DDR.

Musikk

– Alban Berg sin fiolinkonsert har vore ein favoritt heilt sidan eg skreiv om konserten i studietida. Dette er musikk som krev litt av lyttaren, men dei som vil bruke tid på det vil oppdage kvalitetane. Ser også fram til Moldejazz. Programmet i år ser spanande ut.

Opplevelse

– Romsdalsorkesteret skal ha konsertar fredag i Bud, laurdag på Aukra og søndag i Molde. På programmet står ein Mozart-opera som sannsynlegvis aldri før er framført i Norge. Dei unge i orkesteret held eit veldig høgt nivå..!

sett&hørt

Ukas melding:

Molde-lege beskyldt for å juble som en Lotto-vinner. Nå må retten kalle inn ekspertvitner fra Verdal.

Bernt ut mot Høie i ny sykehussak

Professor Jan Fritjof Bernt er på nytt uenig med helseminister Bent Høie når det gjelder statsrådens lovforståelse. Denne gangen omhandler det salget av Rjukan sjukehus i Telemark. Helseministeren godkjente salg av sjukehuset i et foretaksmøte i oktober i fjor. – Bernt mener at statsrådens lovforståelse er svært problematisk. Dersom et sjukehus selges i operativ stand mener Bernt at salget må behandles i Stortinget, skriver avisa Nationen på lederplass.

Nationen på papir

Mener trøndere og romsdalinger har lite til felles

Fylkesordfører Tore O. Sandvik (Ap) i Sør-Trøndelag mener at det er for mye bråk og interne stridigheter i Møre og Romsdal. Han er derfor negativ til at Møre og Romsdal skal bli en del av en stor region med Trøndelag. Samtidig sier han til Adresseavisen at døra er «vidåpen» dersom nordmøringene, og Kristiansund, vil nordover. – Nordmøringene er hjertelig velkomne. Men det er få i Trøndelag som føler at vi strategisk, kulturelt eller identitetsmessig hører sammen med Romsdal, sier Sandvik til Adressa og legger til: –Trønderne har faktisk flere treffpunkt med sunnmøringene, enn romsdalingene.

www.adressa.no

Moldeselskap avslører juks med fiskeolje

Høg etterspørsel og pris for fiskeolje lokker fram juks og svindel. En av aktørene som avdekker jukset er selskapet OmegaVeritas i Molde. De analyserer opprinnelse til førråstoff som brukes i laksefôr, skriver nettstedet iLaks. – Norsk lakseolje er så attraktivt i for eksempel Tyskland at produkt som så å si ikke inneholder lakseolje markedsføres som lakseolje likevel, sier administrerende direktør Svein Erik Haugmo.

www.ilaks.no

Rooney feiret cuptriumf med Solskjær-sangen

Etter at Manchester United vant FA Cup-finalen på lørdag feiret spillerne triumfen. Et videoklipp av en syngende Wayne Rooney ble i etterkant publisert på nettsidene til lokalavisa Manchester Evening News. Ved siden av å syng sin egen sang kan man se Rooney danse rundt mens han roper Solskjær-sangen. – Vi synes alltid det er artig med spillere som oppfører seg som fans, så det er tommel opp fra oss og sikkert mange Manchester United-fans, skriver lokalavisa.

www.mirror.co.uk